№ 82 ՈՒՐԲԱԹ ԱՊՐԻԼԻ 19

1902

ՈՒՐԲԱԹ ԱՊՐԻԼԻ 19 № 82

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարվում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Վշտաբեկ այրի Մարիա Նիկիտանովնա Մակարովան իր Գրիգոր, Նիկոլայ եւ Ալեքսանդր զաւակներով սրտագին եւ ջերմ շնորհակալութիւն են յայտնում այն բոլոր անձանց, որոնք ցանկացան յարգել հանգուցեալ

ՊԵՏՐՈՒՍ ՄԻՆԱԵՎԻՉ ՄԱԿԱՐՈՎԻ

յիշատակը թէ անձամբ ներկայ լինելով թաղմանը եւ հոգեհանգստեաններին, եւ թէ ցաւակցական նամակներ ու հեռագիրներ ուղարկելով։ 1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սկզբնական եռանդուն քայլեր.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անցեալ տօների առիթով. Պասխալօվայի ներկայացումները. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ազատ ժամեր.

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԵՌԱՆԴՈՒՆ ՔԱՅԼԵՐ

Հայոց դրամատիկական ընկերութիւնը ունեցաւ իր առաջին ընդհանուր ժողովը, որը ընտրեց վարչութեան անդամներ։ Ընկերութիւնը այդպիսով ստացաւ պաշտօնական կազմակերպութիւն, որ պէտք է սկսէ գործել ընկերութեան նպատակները իրագործելու համար։

Անկասկած նորընտիր վարչութիւնը կը զբաղվի ծրագիր մշակելով իր ապագայ գործունէութեան համար։ Ցանկալի է, որ ծրագրի մշակումը կատարվէր, որքան կարելի է, արագ, որպէս զի վարչութիւնը կարողանար ձեռնարկել գործնական միջոցների եւ ցոյց տար իր գործունէութիւնը դրական արդիւնքներով։

Մեզ հասնում են լուրեր, որ ընկերութիւնը գուցէ սկիզբներում չը ցանկանայ միանգամից իրան ծանրաբեռնել եւ բաւականանայ նախապատրաստական փորձերով, այսինքն սիրողներից կազմված ներկայացումներ տալով, բեպերտուար պատրաստելով եւ այլն։

Մենք այն կարծիքին ենք, որ ընկերութեան վարչութիւնը պէտք է ամեն ջանք գործ դնէր նոյն իսկ այս տարվայ աշունքից պահել դերասանական խումբ եւ տալ կանոնաւոր թատրոնական ներկայացումներ ու այդպիսով գոհացում տալ այն սպասելիքներին, որ ունի հասարակութիւնը անցեալ տարվանից։

Սիրողներին գրաւելը եւ նրանցից խմբեր կազմելը լաւ բան է, բայց դա պէտք է համարել երկրորդական եւ երրորդական մի գործ։ Քառասուն տարի է, որ մենք սիրողների խմբեր ենք կազմում, քառասուն տարի է, որ մենք տաղանդներ ենք յայտնագործում այս եւ այն սիրողի մէջ, քառասուն տարի է, որ մենք թափօրներ ենք կատարում հայ թատրոնի շուրջը, բայց չենք կարողացել հայոց մշտական բեմ ստեղծել եւ հայոց թատրոնին կանոնաւոր կազմակերպութիւն տալ։ Սակայն լուրջ փորձեր եղել են երբեմնապէս թէ Թիֆլիսում եւ թէ վերջին տարիները Բագւում եւ այժմ պէտք է այդ լուրջ փորձերը պսակել թատրոնական գործի հաստատ կազմակերպութեամբ։

Մեզ կառարկեն, թէ հաստատ կազմակերպութեան համար վնաս չունէ սպասել մի կամ գուցէ մի քանի տարիներ, թէ սպասել ենք շատ տարիներ, սպասենք դարձեալ մի քանի ժամանակ, եւ գործը կազմակերպենք լիակատար եւ ամուր կերպով։

Այդ առարկութիւնը ուղիղ կը լինէր, եթէ իսկապէս մենք նիւթ չունենայինք թատրոնական գործի համար։ Դերասանական ոյժեր կան, որոշ բեպերտուար գոյութիւն ունի եւ նրան կարելի է լրացնել մինչեւ աշուն, բեժիսեօրին հրաւիրելը միայն եռանդի եւ ցանկութեան խնդիր է։ Պէտք է աչքի առաջ ունենալ այն, որ դեռ անցեալ տարի խոստացվել էին կանոնաւոր ներկայացումներ, բայց յետաձգվեցին այս տարվայ համար, իսկ այժմ սրանք էլ եթէ յետաձգվեն եկող տարվայ համար, այդ հանգամանքը ծանր կազդէ հասարակութեան վրա։ Մենք կարծում ենք, որ գործի գլուխ կանգնած անձինք պէտք է օգտվեն նոր ընկերութեան կազմութիւնից եւ սկզբից գրաւեն դէպի նա հասարակութեան ուշադրութիւնը եւ համակրութիւնը։ Իսկ դրա համար անհրաժեշտ են նոյն իսկ առաջին քայլերից շօշափելի արդիւնքներ։ Մենք պէտք է խոստովանենք, որ նոյն իսկ այն հանգամանքը, որ այս ձմեռ մենք չունեցանք կանոնաւոր ներկայացումներ, առաջ բերեց մի որոշ անտարբերութիւն, որ նկատվում է այժմ դէպի նոր գործը։

Մենք հրաւիրում ենք մեր հասարակութիւնը աջակցել իր համակրութեամբ եւ նպաստներով նորակազմ ընկերութեանը, որպէս զի նա իր ծրագիրները իրագործելու եւ իր եռանդը ու նախաձեռնութիւնը իրականացնելու համար առիթ չունենայ սահմանափակել եւ կրճատել իր գործունէութիւնը արտաքին արգելքների պատճառով։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՑԵԱԼ ՏՕՆԵՐԻ ԱՌԻԹՈՎ

(Նամակ Խմբագրութեան)

Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց... Դեռ հնչում են ականջիս այդ բառերը, որոնց ես լսեցի շատ բերաններից. լսեցի եւ մի միտք ինձ չարունակ մտատանջութիւն է պատճառում, թէ երբ պէտք է յ ա ր ո ւ թ ի ւ ն առնէ եւ մ ա ր դ կ ա յ ի ն խ ի ղ ճ ը... Մեռել, վաղուց մ ե ռ ե լ է մ ա ր դ կ ա յ ի ն խ ի ղ ճ ը եւ նրան սրտատրոփ սպասողները փափագում են տեսնել նրան յարութիւն առած. փափագում են մարդկանց տեսնել իսկապէս քրիստոնեայ, որ «մարդ» կոչված երկոտանի գազանը իր հրէշաւոր ճիրանների մէջ չը ճմլէ իրանից թոյլին, որ ամենքն էլ, մանաւանդ հոգեւորականութիւնը, բուրժուազիան, աշխատաւոր մարդու արիւնը ծծող պարոնը հասկանան իրանց չափը եւ պարտականութիւնը եւ մի օր դառնալով ամենքին, ասեն համոզիչ կերպով՝ «մ ա ր դ կ ա յ ի ն խ ի ղ ճ ն է լ յ ա ր ո ւ թ ի ւ ն ա ռ ա ւ...»։

Սպասել, որ ծնվի մի նոր Քրիստոս, որ կարողանար յարութիւն տալ մարդկային խղճին, դա ուշ, շատ ուշ կը լինէր. Մնում է, որ այդ դերը կատարեն գոնէ հայերիս վերաբերմամբ մեր այժմեան հասարակական գործիչների լաւագոյն ներկայացուցիչները լարելով իրանց բոլոր բարոյական ոյժերը, յարութիւն տալու գոնէ հայ կուչվածների մեռած խղճերին. դա կը լինէր մի դարագլուխ մեր ներկայ կեանքում, ուր եղբայրը եղբօր արիւնն է ծծում, ուր թշուառութիւնը աղաղակում է բարձրաձայն, ուր ազգային—եկեղեցական—հասարակական կողոպտիչների վոհմակների լէգէոնը չափն է անցկացրել, խրվել անբարոյական աղբերքների մէջ։ Մեր ծով—ցաւերն են, որ դրդում են ինձ անկեղծ սրտով ցանկալ մեր հասարակական գործիչների լաւագոյն ներկայացուցիչներին, որ նրանք իրանց բոլոր բարոյական ոյժերով աշխատեն տենդային ոգեւորութեամբ օր առաջ յարութիւն տալու գոնէ հայ կուչվածների մեռած խղճերին։

Ա. Օհանջանեան

Թ ի ֆ լ ի ս.

ՊԱՍԽԱԼՕՎԱՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

I

Երկուշաբթի, ապրիլի 15-ին, Արտիստիքական ընկերութեան թատրոնում սիրողների մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ ռուս յայտնի դերասանուհի Ա. Ա. Պասխալօվայի առաջին ներկայացումը։ Խաղում էին Զուդերմանի «Յովհաննեսեան կրակը» («Johannisfeuer»), որ գերմանացի տաղանդաւոր դրամատուրգի նախավերջին գործն է։

Պէտք է նկատել, որ վերջին ժամանակներս «Պատուի» եւ «Հայրենական տան» հեղինակի ստեղծագործութիւնների մէջ աչքի է ընկնում քանակի եւ որակի մի տեսակ անհամաչափութիւն—ինչքան առաջինը ճոխ է եւ առատ,

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱԶԱՏ ԺԱՄԵՐ

Դպրո՞ց թէ բանտ

Շուշի քաղաքը իր հարիւրամեայ գոյութեան ընթացքում տեսած չունի, իմ կարծիքով, այնպիսի մի ծանր, յուսահատ վիճակ, որի մէջ նա գտնվում է այսօր՝ բէալական դպրոցի վերաբերմամբ։

Քսան եւ մէկ տարուց ի վեր, այն է հէնց բացված օրից՝ այդ միջնակարգ հաստատութեան նիւթականի կողմից աննախանձելի կեանքը կանգնած է եղել եւ է մազի վրա, մի մազ, որը եթէ ոչ վաղը, անշուշտ մի օր կարող է կտրվել...

2—3 տարի առաջ՝ այդ դպրոցի գոյութիւնը պահպանելու եւ ընդմիշտ ապահովելու համար բարձրացաւ մի բարերար ձեռք։ Բայց այդ ձեռը մինչեւ այսօր—ցաւելով կը չնշտենք—մնում է անշարժ։

Այն ընդհանուր ցնծութիւնը, այն միահամուռ ոգեւորութիւնը, որ պատճառեց մեզ խնքնաբեր լիառատ ձեռը, գոլորշիացաւ եւ տեղի տուեց աւելի դառն հիասթափման, աւելի կսկծեցուցիչ յուսահատութեան։

2—3 տարի առաջ հազարաւոր բերաններից օրհնութիւններ եւ երախտագիտական բարեմաղթութիւններ տեղացին շուշեցի բարեգործի հասցէին։

Այսօր բիւրաւոր սրտեր սարսափահար դողում են, տեսնելով Շուշու միակ միջնակարգ կրթարանի փակված լինելու մօտալուտ վտանգը։

Ինձ համար՝ ոչ մի աղէտ—ժանտախտ է, թէ սով, երկրաշարժ է, թէ խոլերա—այնպիսի մեծ եւ անուղղելի թշուառութիւն չէ, որպիսին սպառնում է Շուշու բէալական դպրոցի ներկայ խախուտ վիճակից։

Կովկասի մէջ իր արդիւնաւոր գործունէութեամբ յայտնի մի դպրոց, որ 20 տարուց վեր անասելի դժուարութիւնների հետ կռւելով պահպանել է իր գոյութիւնը, մի դպրոց, որ երբէք ցնծութեան մէջ էր ինքն իրան ընդմիշտ ապահովված համարելով, այսօր ընկնում է ուժասպառ, այլ եւս չը վերկենալու համար։

Եւ մենք վկայ այս տեսարանին, չենք կարողանում ճարել մի միջոց մեր ապագայ սերունդների կրթութիւնը, հետեւապէս եւ բարօրութիւնը կանգուն պահելու, հաստատ հիմքի վրա դնելու համար։

Ահա այս դրութեան մէջ քաղաքային վարչութիւնը կազմեց վերջերս մի արտակարգ նիստ եւ դումայի առաջ կարդաց Շուշու բէալական դպրոցի մասին մի զեկուցում, որ աւելի շատ ողբի նմանութիւն ունէր եւ որից աւելորդ չենք համարում քաղել հետեւեալը։

Շուշու ամբողջ ազգաբնակութեան անընդհատ դիմումներին եւ աղերսալից թախանձանքին զիջանելով՝ կառավարութիւնը թոյլ է տալիս, վերջապէս, բանալ Շուշում բէալական դպրոց։ Քաղաքը պարտաւորվում է տալ սեփական շինութիւն եւ տարեկան 8—9 հազար րուբլի նպաստ։

1881 թւականից սկսած դպրոցը տեղաւորվում է մասնաւոր տներում՝ առանձին վարձով։ 1200—2400 վարձը օրէցօր աճելով՝ այսօր հասել է 4000 րուբլի հսկայական գումարի, որ իր ծանրութեան տակ ճնչելով՝ սպառնում է խեղդամահ անել մեր մինուճար դպրոցը։

Քաղաքացիք չեն կարողանում վճարել յանձն առած պարտքը։ Տուն ունեցողները տնքում են այդ պարտքի տակ։ Անշարժ գոյք չունեցողները, թէպէտեւ անհամեմատ աւելի հարուստ, ազատ են բէալական դպրոցի հարկից եւ մի րոպէ չեն զբաղվում իրանց քաղաքակիցների բեռը թեթեւացնելու, մի ընդհանրաշահ հաստատութիւն կանգուն պահելու խնդրով։

Քաղաքային վարչութիւնը յուսահատութեամբ նայում է 26,000 րուբլու սարսափեցուցիչ ապառիկի վրա եւ անզօր է մի բան անելու։ Ուսումնածարաւ աշակերտների թիւը աճում է անընդհատ ու աճում։

Դպրոցական վարչութիւնը ստիպված է լինում բանալ ստորին դասարանների համար զուգընթացներ։

Դրամական օգնութիւն ոչ ոքից, ոչ մի տեղից։

Զուգընթացների պահպանութեան համար պ. Ի. Թադէոսեան բացում է իր քսակը եւ նուիրում է 3000 րուբլի։ Բայց մի անհատի այդ նուէրը չէր կարող, ի հարկէ, երկար ժամանակով ապահովացնել մի վիթխարի հաստատութեան գոյութիւնը։

Դպրոցի փակումը անխուսափելի է դառնում։

Այդ միջոցում բագուաբնակ—շուշեցի պ. Խ. Անտոնեան, ազգասիրութիւնից չարժված եւ կամենալով օգնութեան հասնել իր հայրենի քաղաքին, բանակցութիւններ է սկսում քաղաքային վարչութեան հետ եւ խոստանում է փոքեր ժողովել Շուշու բէալական դպրոցը նիւթապէս ապահովելու համար։

Ստանալով մանրամասն տեղեկութիւններ՝ ի միջի այլոց եւ այն, որ դպրոցի շինութեան համար հարկաւոր է 100—115 հազար րուբլի, պ. Անտոնեան ձեռնարկում է գործին ամենաջերմ եռանդով։ Նա պատշաճաւոր իշխանութիւնից իրաւունք է առնում, կազմակերպում է մի մասնաժողով եւ բացում է ստորագրութիւն կամաւոր նուիրատուութիւնների համար։

Բագուաբնակ հայերը, գլխաւորապէս շուշեցիներ, մեծ համակրութեամբ են վերաբերվում դէպի բարի եւ վսեմ գործը՝ ստորագրելով բաւական խոշոր գումարներ։

Պ. Անտոնեանի խորհրդով կազմակերպվում է Շուշում էլ մի առանձին մասնաժողով, որի պաշտօնը պիտի լինէր փողեր ստանալ Բագուի մասնաժողովից, ձեռնարկել եւ հսկել դպրոցի շինութեան։

Ոգեւորութիւնը ընդհանուր է, օրինակելի։ Բագուն եւ Շուշին մի միտք, մի հոգի դարձած աշխատում են, որչափ հնարաւոր է, շուտ գլուխ բերել բէալական դպրոցի շինութիւնը եւ միանգամայն ազատել Շուշի քաղաքը մի ծանր, ուժասպառ անող հոգսից։

Պ. Անտոնեան կրակ է դարձել, նամուսից քուն չունի նա գիշերը, հանգստութիւն՝ ցերեկը։

Եւ ահա, հէնց այն ժամանակ, երբ պատրաստվում են դպրոցի շէնքի հիմքը դնելու, հրապարակ է գալիս բագուաբնակ-շուշեցի միլլիօնատէր պ. Գրիգոր Առաքելեան, կանգնեցնել է տալիս այնչափ եռանդով սկսված եւ կատարեալ աջողութիւն խոստացող գործը եւ առաջարկելով 100,000 րուբլի—10% աւելի կամ պակաս—պատրաստակամութիւն է յայտնում գլուխ բերել դպրոցի շինութեան գործը՝ ինքը միայնակ։

վերջինը՝ իր ներքին արժանաւորութեան տեսակէտից՝ այնքան աղօտ է եւ նսեմ։ Զուդերման արդէն առնական հասակումն է—մի քանի ամսից յետոյ կը տօնվի նրա ծննդեան 45-ամեակը—այնպէս որ նրա երիտասարդական տարիների ոյժը եւ ստեղծագործելու կարողութիւնը կարծես հետզհետէ սպառվում է. ապացոյց՝ իրար յաջորդող նրա վերջին դրամաները—«Johannes», «Johannisfeuer» եւ նորերս լոյս տեսած «Es lebe das Leben!»։ Երեքի մէջն էլ արուեստագէտ—բանաստեղծը տեղի է տալիս «թատերագրողին», որի աջողութեան անկիւնաքարը էֆֆէկտն է եւ արտաքին փայլը։

«Johannisfeuer»-ի գլխաւոր հերոսուհին մատաղահաս օրիորդ Մարիկկան է՝ Ֆոգէլրայտէրի որդեգրուհին։ Մարիկկան այն տարաբաղդ էակներիցն է, որոնք առանց անձնական պատասխանատուութեան — նախորդների գործած յանցանքի պատճառով—ծնված են միայն կեանքի ողբերգութեան օղակը բազմացնելու։ Մութն է Մարիկկայի ծագման պատմութիւնը, բայց չափահաս դառնալով նրա համար հետզհետէ ճնշող եւ սոսկալի է դառնում այս մթութիւնը։ Վերջապէս նրա ականջին ձայներ են հասնում, որ իր մայրը դեռ կենդանի է եւ Ֆոգէլրայտէրի եղբօրորդի Գէորգ ֆօն Հարտվիգի միջոցով Մարիկկային աջողվում է տեսնվել նրա հետ։ Սա մի հարբեցող պառաւ մուրացկանուհի է, որին կեանքը տիղմը միանգամայն ապականել է, իսկ զրկանքների ծանրութիւնը մայրական զգացմունքն անգամ բթացրել—նա իր սեփական աղջկանից գողութիւն է անում։ Մարիկկան սարսափում է այս պատկերը տեսնելիս։ Բայց նա իր մօր տգեղ վարմունքից մի դաս է միայն առնում—կեանքի երջանկութիւնը մի այնպիսի թռուցիկ, կենտրոնախոյս երեւոյթ է, որ պէտք է այդ խլել, գողանալ, յափշտակել։ Եւ Յովհաննիսեան գիշերին—հեթանոսութեան ժամանակներից մնացած սովորութեամբ քրիստոնեաներից շատերը յունիսի 14-ի գիշերը կրակ էին վառում ինչպէս անբերրիութիւնից, այնպէս էլ զանազան հիւանդութիւններից եւ չար դեւերից պաշտպանվելու համար—երբ դուրսը կրակների երփներանգ բոցն էր առկայծվում՝ Մարիկկան անողոք ճակատագրի ծոցից իր երջանկութեան ժամերն էր խլում։ Բայց նրա բաղդաւորութեան աստղը մի քանի ակնթարթ միայն շողալուց յետոյ՝ մարում է ինչպէս այդ նոյն գիշերվայ կրակը—Մարիկկան սիրում էր Գէորգ ֆօն Հարտվիգին, որ վերջը ամուսնանում է իր եղբօր աղջկայ՝ Տրիդայի հետ։ Գէորգը իր բնաւորութեամբ շատ նման է Զուդերմանի մի այլ դրամայի հերոսներից մէկին՝ Ռօբէրտին («Պատիւը»)։ Նա բնստինքեան լաւ հակումների եւ ազնիւ հոգու տէր էր, որ կարող էր իր փոխադարձ սիրով երջանկացնել անբաղդ Մարիկկային, բայց զուրկ կամքի ոյժից եւ հետեւողականութիւնից՝ կուլ է գնում սովորական կեանքի հոսանքին։

Դրաման բաւական ձգձգված է, էպիքական եւ քարոզչական մօմէնտներ յաճախ են պատահում. դիալոգի մեծ մասը, մանաւանդ տեսարանը պաստորի հետ եւ Ֆոգէլրայտէրի ու ֆօն Հարտվիգի մէջ եղած խօսակցութիւնը Իբսէնի ազդեցութեան դրոշմն է կրում։

Որովհետեւ բացի տիկին Պասխալօվայից միւս մասնակցողները սիրողներ էին, այդ պատճառով խաղը չէր կարող ի հարկէ առանձին մի երեւոյթ համարվել։ Տիկին Պասխալօվային առաջին երկու գործողութիւնների մէջ պակասում էր ջերմութիւն, իսկ երրորդ եւ չորրորդ գործողութիւնը շատ աջող եւ զգացված կերպով խաղաց։ Զսպված, բայց հրաբորբոք սէրը, ինչպէս եւ անյուսութեան նախազգացումն ու ողբերգական հիասթափումը նա նուրբ երեւէջներով արտայայտեց։ Տիկնոջ լաւագոյն արժանաւորութիւններից մէկը չափաւորութիւնն է, արտաքուստ տպաւորութիւն թողնելու հակումից միանգամայն հեռու մնալը—մի գովելի յատկութիւն, որով պէտք է փայլի ամէն մի իսկական արուեստագէտը։ Տիկինը թէ առաջին անգամ դուրս գալիս եւ թէ խաղի ընթացքում վարձատրվեց բուռն ծափահարութեամբ։ Միւս դերակատարներից միանգամայն գոհացուցիչ կարող էր համարվել օր. Խատիսօվայի Տրիդան. օրիորդը անմեղ եւ պարզամիտ գերմանուհու տիպը չնորհալի կերպով վերարտադրեց։ Տիկին Կարաեանին նոյնպէս լաւ էր մօր դերում։ Պ. Բլատօվի պաստորին պակասում էր բուն գերմանական դրոշմը։ Պ. Մարսօվի Ֆոգէլրայտէրը բաւարար էր. պարոնի գրիմը Բիսմարկի գլուխն էր յիշեցնում։

Թատրօնը բոլորովին լիքն էր։

Վ. Նալբանդեան

II

Տիկին Պասխալօվա երկրորդ անգամ հանդէս եկաւ երեքշաբթի, ապրիլ 16-ին, Պօտապենկօի «Волшебная сказка» պիեսի մէջ։ Այդ պիեսը թարգմանված է հայերէն եւ ներկայացված Բագւում։ Այդ պատճառով պիեսի բովանդակութեան մասին մենք չենք խօսի։

Պասխալօվա կատարում էր Նատալիայի դերը։ Նա ներկայացրեց կենդանի կերպով այդ օրիորդի տիպը, հանդէս բերելով հոգեբանական հետաքրքրական գծեր։ Նատալիան, կրթվելով արիստօկրատիկան ինստիտուտում եւ մնալով օտար շրջանում շարունակ ութ տարի, խորթացել է իր ծնողական շրջանից։ Նա մտածում է միայն կեանքի վայելքների եւ հաճոյքների մասին, իսկ ծնողական աղքատ շրջանը նրանից պահանջում է աշխատանք եւ զրկանքներ։ Մատաղ օրիորդը ընկնում է գայթակղութիւնների մէջ եւ կեանքի դառն փորձով համոզվում է, որ նա պէտք է ազնիւ աշխատանքի դիմէ իր անձնաւորութիւնը անկախ դարձնելու եւ մնայուն բաղդաւորութիւն ձեռք բերելու։

Պասխալօվա կարողացաւ Նատալիայի տիպի բոլոր գծերը արտայայտել զարմանալի տաղանդով։ Մանկական պարզութիւն, մատաղ ոգեւորութիւն, անփորձութիւն, ցնորքներ եւ երազներ, երիտասարդական աշխոյժ, կեանքի ծարաւ, ազնիւ գործունէութեան կարօտ, ինքնուրոյնութեան զարթումն—այդ բոլորը գտան իրանց արտայայտութիւնը տիկնոջ չնորհալի խաղի մէջ։

Միւս դերակատարներից աջող եւ բնորոշ էին Ն. Մակարօվ՝ արիստօկրատ եւ հարուստ Սբրուեվի դերում, Կիպիանի՝ սնանկացած Սվիրուժսկու դերում եւ Սեվսկի՝ փոքր աստիճանաւոր Սրեդօբենի դերում։ Միւսները բաւարար էին։ Ընդհանրապէս ներկայացումը աջող էր եւ մի որոշ տարտամութիւն առաջ էր գալիս պիեսից, որի մէջ շատ կան ձգձգումներ։ Եթէ այդ ձգձգումները դրստվէին եւ դէն գցվէին, պիեսը բեմական շատ աջող գործերից մէկը կը լինէր։

Սիրող

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» հետեւեալ համարը, ինչպէս անցեալ անգամ յայտնել էինք, լոյս կը տեսնի կիրակի, ապրիլ 21-ին։

—

Երեքշաբթի, ապրիլ 16-ին, ցերեկվայ ժամը 1-ին, Արտիստիքական ընկերութեան դահլիճում տեղի ունեցաւ «Հայոց դրամատիքական ընկերութեան» առաջին ընդհանուր ժողովը։ Ներկայ էին 51 անդամներ։ Ժողովի նախագահ ընտրվեց իշխ. Մ. Թումանեան, քարտուղար՝ Տ. Յովհաննիսեան։ Մեր տաղանդաւոր դրամատուրգ Գ. Սունդուկեանը հրաժարվելով եւ ժողովին նախագահելուց եւ վարչութեան կազմի մէջ մտնելուց՝ միաձայն հաւանութեամբ ընտրվեց պատուաւոր անդամ։ Այնուհետեւ օրակարգի համեմատ տեղի ունեցան ընտրութիւնները։ Առանց քուէարկութեան վարչութեան անդամ ընտրվեցին՝ պ. Ի. Ե. Փիթոյեան եւ իշխ. Թումանեան, իսկ քուէարկութեամբ՝ պ.պ. բժ. Վ. Արծրունի, բժ. Ա. Խատիսեան, Գ. Փրիդոնեան, Ց. Տիգրանեան եւ Պ. Դօլուխանեան. փոխանդամներ—պ.պ. Տ. Յովհաննիսեան, Ք. Քալանթարեան, Ց. Սունդուկեան. վերստուգող յանձնաժողովի անդամներ—պ.պ. Ի. Դօլուխանեան, Փ. Վարդազարեան, Ե. Ծատուրեան. փոխանդամ՝ պ. Ց. Կարապետեան։ Ժողովը վերջացաւ մօտաւորապէս $3^1/_2$ ժամին։

—

Մեզ հաղորդում են, որ ապրիլ 15-ին, մեռելոցի օրը, Կարա-Մուրզայի կօնցէրտներին մասնակցած երգիչներից մի խումբ, Խօջիվանքի գերեզմանատանը, Գր. Արծրունու գերեզմանի վրա, հոգեհանգիստ կատարեց հանգուցեալ Կարա-Մուրզայի յիշատակին։ Հոգեհանգիստ կատարողն էր Արսէն քահանայ Բագրատունին, որ խօսեց մի համառօտ քարոզ։ Վերջը, պ. Մայիլեանի խմբապետութեամբ, խումբը երգեց քառաձայն «Հայր մեր»-ը։

—

Անցած Զատկի տօներին մենք ստացանք Թիֆլիսից, երկու պարոններից, որոնք չեն ուզում յայտնել իրանց անունները, մէկից 10 րուբլի եւ միւսից 2 ր. 10 կոպէկ ու տիկին Նունէից 10 րուբլի։ Այդ փողը մենք հէնց Զատկի տօներին բաժանեցինք աղքատներին։

—

Չորեքշաբթի, ապրիլ 17-ին, հայ դերասանական խմբի անդամները, պ. Արմէնեանի մասնակցութեամբ, վրաց ազնուականների թատրօնում ներկայացրին Դանչէնկօյի «Ջոնի փոխարէն զոհ» եւ Ֆր. Կօպպէի «Կրէմօնի ջութակագործը»։ Դանչէնկօյի պիէսը իր տէնդէնցիօզ բնաւորութեան պատճառով հիւսուածքի կողմից միանգամայն արուեստական տպաւորութիւն է թողնում։ Խաղը այնուամենայնիւ կարելի է ընդհանրապէս բաւարար համարել։ Պ. Ամօն թէեւ ունեցաւ արտաքին աջողութիւն, այնուամենայնիւ նրա խաղի տպաւորութիւնը բաւական նսեմացաւ, որովհետեւ պարոնը թէ ձեւերի եւ թէ դիմախաղի չափաւորութիւն չը գիտէր պահպանել, անտեղի չափազանցութիւններով ինքը իր դերը կարծես ծաղրում էր։ Այս պակասութիւնները նկատելի էին առաջին երկու գործողութիւնների մէջ. վերջին գործողութիւնը համեմատաբար աջող անցաւ։ Միւս դերակատարներից պ. Միրզոյեանի Ալիսօվը ամենալաւ տպաւորութիւն էր թողնում. փայլուն էր եւ մտածված նաեւ պ. Տէր-Մինասեանի Վէլսկին։ «Կրէմօնի ջութակագործում» պ. Արմէնեանի կատարած դերի մասին ժամանակին արդէն յայտնել ենք մեր կարծիքը։ Օր. Խիթարեանը Ջանինայի դերը աջողութեամբ կատարեց. գոհացուցիչ էր նաեւ պ. Միրզոյեանի Ֆէրրարիօն։ Հայկական անճշդապահութիւնը այդ երեկոյ չափազանց էր—ներկայացումը սկսվեց նշանակվածից մի ժամ յետոյ։

—

Չորեքշաբթի, ապրիլ 17-ին, Թիֆլիսի Արտիստիքական թատրօնում օպերային երգիչ Ֆիգներ տուեց մի կօնցէրտ, որը գրաւել էր բազմաթիւ հանդիսականներ։ Ֆիգնէր այդ երեկոյ ցոյց տուեց ռօմանսներ երգելու իր չնորհալի տաղանդը։ Նա արտասանում է բառերը շատ պարզ կերպով եւ բնորոշ չեշտով ու արտայայտութեամբ, տալով ամբողջ երգին թէ իմաստ եւ թէ գեղարուեստական կատարելութիւն։ Հասարակութեան բուռն ծափահարութիւնների ազդեցութեան տակ նա երգեց բիսերին շատ երգեր եւ ստացաւ փունջեր։ Կօնցէրտին մասնակցում էր եւ երգչուհի Բենէ-Բաղինա, որը Թիֆլիսի օպերայի անցեալ տարվայ շրջանի միջակ ոյժերիցն էր։

—

Վաղը, շաբաթ, ապրիլ 20-ին, տեղի կունենայ երաժշտուհի Տօյմանի կօնցերտը։ Մարգարիտ Տօյման նուագում է արֆայի վրա եւ մասնակցում է մշտապէս Թիֆլիսի օպերային օրկեստրին։ Կօնցերտին մասնակցում են եւ մեր քաղաքի ուրիշ երաժիշտներ եւ սիրողներ։

—

Ի միջի այլոց նա դնում է հետեւեալ պայմանը. 1) որ դպրոցի շինութեան վրա ծախսվի ոչ աւելի քան հարիւր տասը հազար րուբլի, եւ 2) որ ոչ մի դէպքում քաղաքը չընդունէ մասնաւոր անձինքներից դրամական նպաստ դպրոցի վրա ծախսելու համար։

Պարզ ասած՝ պ. Առաֆելեանը կամենում է իր նուիրած 100 կամ 110 հազար րուբլիով շինել տալ իր հայրենի Շուշի քաղաքի համար մի ռէալական դպրոց առանց որ եւ է մէկ ուրիշի մասնակցութեան։

Քաղաքային վարչութիւնը մի կողմից, պ. Անտօնեան, իբրեւ գլուխ Բագուի մամնաժողովի, միւս կողմից, յարգելով պ. Առաֆելեանի մարդասիրական առաջարկը եւ կամենալով միայն նրան տալ այս մեծ գործը գլուխ գալու պատիւն ու փառքը, ընդունում են նրա նուէրը երախտագիտութեամբ։

Եւ երբ պ. Առաֆելեանի խոստումը հրապարակապէս եւ պաշտօնապէս հաստատվում է, Բագուի մամնաժողովը դադարեցնում է իր գործունէութիւնը եւ վերադարձնում է ժողոված փողերը։

Գործին մօտիկ մարդիկ պնդում են, որ ստորագրութիւնը այն աստիճան աջող է գնում եղել, որ ոչ միայն մի—երկու տարվայ ընթացքում կարելի էր կառուցանել մի հոյակապ շէնք Շուշու ռէալական դպրոցի համար, այլ եւ ընդմիշտ ապահովել վերջինիս գոյութիւնը՝ նիւթականապէս։

Այսպէս թէ այնպէս՝ քաղաքը, պ. Առաֆելեանի խօսքի վրա հիմնված, պատրաստել է տալիս շինութեան պլանը, որը իշխանութեան կողմից հաստատվում է։

Այնուհետեւ առաջ է գալիս շինութիւնը կապալով տալու խնդիրը։

Երեք կապալառուներից պ. Առաֆելեան ընտրում է մէկին, տեղացի գրավաճառ եւ տպարանատէր Ա. Մուղդուսի-Ակօպեանին, որի հետ եւ կապում է պայման։

Այս ամենից յետոյ՝ 1900 թուականին մեծ շքով եւ հանդիսակատարութեամբ օրհնվում եւ դրվում է ապագայ դպրոցի առաջին հիմնաքարը։

Քաղաքը ցնծութեան մէջ է։ Պ. Առաֆելեանի անունը փառաբանվում եւ մինչեւ երկինք է բարձրացվում։

Ամենքս հաւատացած էինք եւ անհամբեր սպասում էինք, որ եկող 1903 թուին հազարաւոր աշակերտներ այժմեան խեղդող մթնոլորտից ազատված կը տեղափոխվեն դպրոցական նոր շինութեան մէջ եւ այնտեղ կը շարունակեն իրանց կրթութիւնը։

Բայց աւաղ...

Դպրոցի շինութեան տեղը ներկայացնում է այսօր կատարեալ աւերակ։ Մի մեծ տարածութիւն ծածկված հողի եւ քարերի խառնիճաղանճ կոյտերով։ Երեւում են նոյնպէս շինութեան հիմնատեղերը եւ... ուրիշ ոչինչ։

Ինժեներների կազմած արձանագրութեան նայելով՝ Մ. Ակօպեան ճանաչվել է իբրեւ մի կապալառու, որ չը գիտէ ճշդութեամբ կատարել իր յանձն առած պարտականութիւնները։

Մ. Ակօպեանն էլ բերում է իր պատճառները, որոնցից ամենագլխաւորն է այն, որ պ. Առաֆելեան, բացի սկզբնական 5000 րուբլուց, այլ եւս փող չէ բաց թողնում շէնքի գործը առաջ տանելու համար։

Պ. Առաֆելեանն էլ իր կողմից իրաւունք է համարում փող չը տալ, քանի որ պայմանի համաձայն Մ. Ակօպեան ունի ստանալ կատարած շինութեան համար մաս-մաս. մինչդեռ շինութեան տեղը ուրիշ բան չը կայ, բացի հում նիւթեղէնից։

Արդար ու մեղաւոր կողմերը քննելու եւ դատավճիռ կայացնելու համար հարկաւոր են Սօղոմոններ. բայց քանի որ մեր ժամանակներում այդ չը կայ եւ չէ կարող լինել, մնում է, որ ներկայ խճճված դրութեանը վերջ տայ ինքն Առաֆելեան միայն։

Տարաբաղդաբար՝ Առաֆելեանն էլ ոչ մի ուշադրութիւն չէ դարձնում քաղաքային վարչութեան ոչ նամակների եւ ոչ հեռագիրների վրա։

Կան մարդիկ, որոնք պնդում են, որ Առաֆելեանի համար իսկի շատ էլ ձեռնտու չէ Բագուի ներկայ կրիզիսի ժամանակում փող բաց թողնելը։ Իր նուիրած փողից տարեկան 12—15 հազար րուբլի շահ ունի նա։ Եւ եթէ աջողվի դպրոցի շինութեան գործը ձգձգել մի 5—6 տարի, այն ժամանակ Առաֆելեան կը տայ Շուշի քաղաքին իր ընծայաբերած փողի գրեթէ տոկոսը, որով եւ գլուխ կը գայ ռէալական դպրոցի շինութիւնը։

Բայց այսօրինակ կարծիքներն ու լուրերը ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ նախանձի եւ ֆանտազիայի արդիւնք։

Մենք խորապէս համոզված ենք, որ Առաֆելեան յետ չի կանգնի իր խոստումից եւ ոչ անտարբեր կը մնայ դէպի իր հայրենի քաղաքի ամենամեծ վիճակն ու կենսական կարիքը։ Նա մէջտեղից կը հեռացնէ անշուշտ ծագած խոչընդոտները եւ անմիջապէս գլուխ կը բերէ ռէալական դպրոցի շինութեան գործը։

Շուշի քաղաքը իր որդիներից ունեցել է արդարեւ արժանայիշատակ բարեգործներ—Խանդամիրեան, Թամիրեան, Ժամհարեան եւ այլն։

Անկարելի է եւ վերին աստիճանի տարօրինակ եւ դատապարտելի բան կը լինէր, եթէ Առաֆելեան դրժէր իր ուխտը, երեսի վրա թողնէր մի ամբողջ քաղաք, մի ամբողջ նահանգ եւ նրանց հետ հազարաւոր ուսումնատենչ մանուկներ եւ դէն հանել տար իր անունը մի չար պատուաւոր ցուցակից։

Մենք չենք հաւատում այդ բանին եւ երբէք չենք հաւատայ։

Քաղաքային վարչութիւնը դումայի հետ երկար խորհրդակցելով՝ վճռեց ուղարկել քաղաքագլուխ պ. Իշխանեանցին պ. Առաֆելեանի մօտ եւ խնդրել, որ վերջինս հաստատ իր խօսքին եւ ուխտին՝ չտայ չուտափոյթ օգնութիւն հասնել իր հայրենի քաղաքին եւ վերջ տալ նրա բարոյական եւ, մանաւանդ, նիւթական տանջանքներին։

Ֆրանսիայի մեծ մարդը՝ Վիկտոր Հիւգօ ասել է. բացէք դպրոցներ, ինքնիրանք կը փակվեն բանտերը։

Պ. Առաֆելեան Շուշու նախկին՝ այժմ աւերակ դարձած բանտի տեղը շինելով մի դպրոց ազատում է մեր սերունդներին բանտից։

Իսկ եթէ մեր 20-ամեայ միակ դպրոցը որ եւ է պատճառով կը փակվի մի օր, մենք դժբախտութիւն կունենանք ապագայում շատ շէն բանտերով պարծենալու...

Սերմացան

«Մշակի» խմբագրութիւնը յայտնում է իր շնորհակալութիւնը այն բոլոր անձանց, որոնք հեռագիրներով եւ այցետոմսերով ուղարկեցին խմբագրութեանը շնորհաւորութիւններ ներկայ տօների առիթով։

—

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Երէկ, ապրիլի 8-ին, Ռօստօվի կայարանում հաւաքվել էր յարգողների ստուար բազմութիւն ճանապարհ ցցելու եւ բարի երթ մաղթելու մեր բեմի պատկառելի գործիչ տաղանդաւոր տիկին Սիրանոյշին, որը կարճ միջոցում այնքան քաղցր յիշատակներ թողեց մեր հասարակութեան սրտերում։ Խմբից պ.պ. Աբէլեան, Պետրոսեան, տ. Մայսուրեան եւ օր. Քնարիկ մեկնեցին Թիֆլիս, իսկ տ. Սիրանոյշը խմբի մնացած մասով ուղեւորվեց Մօզդօկ, Ղզլար եւ ապա մայիսի սկզբներին Աստրախան սկսելու է ներկայացումները, ուր միանալու են խմբի վերեւ յիշած անդամները»։

—

ԻԳԴԻՐԻՑ մեզ գրում են. «Ապրիլի 7-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, Մասիս լերան ստորոտում արեւելքից դէպի արեւմուտք զգալի եղաւ երկրաշարժի զգալի ցնցումն»։

—

Ս. ԽԱՉ քաղաքից (Ստաւրոպօլի նահանգ) մեզ գրում են. «Ապրիլ ամսի 4-ի առաւօտեան անսպասելի սաստիկ ցուրտը Սուրբ Խաչ քաղաքի եւ նրա մօտիկ շրջակայքի այգիների խաղողի վազերը բոլորովին սառեցրեց, այնպէս որ այն այգետէրերը, որոնք այս տարի սպասում էին առնուազն հազար չափ գինի ստանալ, ներկայումս տասը չափ ստանալու յոյս չունենն։ Այդ ցաւալի դէպքը մի մեծ աղէտ էր առանց այն էլ սեւ ճակատագրից սաստիկ հարուածված Սուրբ Խաչ քաղաքի մի բուռն հայ հասարակութեան համար։ Խեղճ սուրբ-խաչեցիները, որ մի քանի օր առաջ մեծ յոյսերով բարեբաղդ, երջանիկ օրեր էին երազում, այսօր, շնորհիւ յիշեալ աղէտի, բոլոր յոյսերը գետնի տակ թաղելով, ձեռքը ծոցում դառնապէս ողբում են իրանց տխուր ապագան»։

—

ԿԱՐՃԵՒԱՆ գիւղից (Հին-Նախիջեւանի գաւառ) մեզ գրում են. «Մինչեւ ապրիլի 4-ի առաւօտեան 7 ժամը կարճեւանցիների ուրախութեան չափ չը կար. չաբաթական մէկ անգամ անձրեւելուց արտերը բարձրացել (գարիները սկսել էին հասկել), ծառերը շատ վաղուց ծաղկել եւ պտուղները բռնել էին. խաղողի այգիները, նոր կոկոնները բացած, առատ խաղողի նշան էին ցոյց տալիս. շերամի սերմերը, առանց արհեստական կերպով տաքացնելու, սկսել էին կանչել. բայց յանկարծ 7 ժամից սկսած սկսեց ձիւն տեղալ, ամբողջ մէկ օր ու գիշեր ձիւն եկաւ. որքան էլ ձիւնը հալվում էր, դարձեալ վեց վերշօկ բարձրութեամբ ձիւնը նստեց եւ օդը փոխվելով՝ սաստիկ ցուրտ եղաւ։ Կարճեւանցիների նոյնպէս եւ բոլոր Մեղրիի շրջանի գիւղացիների ամբողջ տարվայ աշխատանքը փչացաւ։ Ոչ մի գիւղացուն ուրախ դէմքով չէ կարելի տեսնել այժմ. ձիւնից յետոյ եղանակը դարձեալ սաստիկ ցուրտ է եւ ձիւնը նստած է արտերի վրա։ Շերամի սերմերից կանաչածները բոլորը դէն ածեցին—թթենու տերեւների փչանալու պատճառով. բուսականութիւնը ամբողջովին ցրտահար եղաւ»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—«Arménie» լրագիրը հաղորդում է, որ Պարիզում գտնված է Ալէքսանդր Մեծի կիսարձանը՝ Լիզիպի գործ։ Կիսարձանը պատկանում է հայ Ճէրբէջեանին։ Որքան յայտնի է, այդ կիսարձանը մեծ քանդակագործի միակ գործն է, որ պահպանվել է մինչեւ մեր ժամանակը։ Նրան վերագրում են էլի չորս ձիերի խումբը, որ գտնվում է Վենեցիայում, բայց շատ կասկածելի է, որ այդ խումբը նրա ձեռքի արտադրութիւնը լինի։ Լիզիպպը Ֆիդիասի հետեւողն էր եւ աչքի ընկնող համբաւ ունէր IV-դ դարում։ Ալէքսանդր Մեծը նրան մեծամեծ շնորհներ արժանացրեց։ Ալէքսանդր Մեծի կիսարձանի գտնելը մեծ սենսացիա առաջացրեց Պարիզում։

—«Էֆիմէրիս» լրագիրը հաղորդում է, որ շուտով յունական ջրերը կը գայ անգլիական նաւատորմը 92 զինուորական նաւերից բաղկացած։

—Վիէննայի «Allgemeine Correspondenz» լրագրին Բերլինից հաղորդում են, որ պաշտօնական աղբիւրներից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, առեւտրական նոր դաշնագիրները եւ երեքպետեան դաշնագիրը կը ստորագրվեն մայիսի 1-ին։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

11 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ապրիլի 12-ին Պետրօպավլօվսկի տաճարում հոգեհանգիստ կատարվեց ի Տէր հանգուցեալ Ալէքսանդր II եւ Ալէքսանդր III-դ կայսրների, կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրօվնայի, Ցէսարեվիչ Նիկօլայ Ալէքսանդրօվիչի, Մեծ Իշխան Նիկօլայ Նիկօլաեվիչ Աւագի եւ Մեծ Իշխանուհիներ Օլգա Ֆէօդօրօվնայի եւ Ալէքսանդրա Պետրօվնայի համար։ Հոգեհանգստին ներկայ էին Թագուհի Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնա եւ Մեծ Իշխաններ Ալէքսէյ Ալէքսանդրօվիչ եւ Նիկօլայ Նիկօլաեվիչ։

ԼՈՁ։ Այրվեց Նէյֆէլդ գործարանը։ Վնասը մօտ 200,000 րուբլի է։

ԵՐԵՒԱՆ։ Միջնորդութիւն է յարուցված արհեստագիտական դպրոց բանալու համար։

ՄԻՏԱՎԱ։ Կուրլեանդիայի նահանգապետը կարգադրութիւն արեց, որ պետական լեզուին պատշաճաւոր տեղ տրվի վօլօստների եւ հասարակական վարչութիւնների յարաբերութիւնների ժամանակ եւ որ վօլօստների վարչութիւնների ամբողջ ներքին գործավարութիւնը կատարվի ռուսաց լեզուով։

13 ապրիլի

ԼՕՆԴՕՆ։ Ստորերկրեայ ճանապարհի վրա հասարակութեամբ լցված գնացքի վագօն իջաւ րէլսերից. 50 մարդիկ վիրաւորվեցին։

ԿԱՐԼՍՐՈՒԷ։ Դքսի կառավարչութեան յիսնամեայ յօբելեանի հանդէսին կայսերական կանցլէրը մի ճառ արտասանեց, որի մէջ փառաբանում էր մեծ դքսի մատուցած ծառայութիւնը։ Մեծ դուքսը շնորհակալութիւն յայտնեց եւ ասեց, որ իր արածը ազգային տեսակէտից միայն իր պարտքի կատարումն էր։ Մեծ դուքսը ընդունեց դեսպաններին, որոնց թւում եւ ռուսաց դեսպանին։

ԵԼԻՍԱՒԵՏՊՕԼ։ Մորեխի տօպրակներում յայտնվեց մի պարազիտ, որ ոչնչացրեց Ջիբրայիլի եւ Շուշու գաւառներում բոլոր տօպրակների մինչեւ 79%-ը։ Շատ տօպրակներ փչացան սունկային հիւանդութիւններից։

ԱՍԽԱԲԱԴ։ Մորեխի դէմ կռիւը Անդրկասպեան շրջանի Ասխաբադի գաւառում աջող է առաջ գնում Վէյմօրէլի գործիքի եւ կէրօսինով այրելու միջոցով։

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ։ Ժամանեց հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստր իշխան Խիլկով։

14 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ «Правительственный Вѣстникъ» լրագրում տպված է ժողովրդական լուսաւորութեան նախկին մինիստրի հրամանը, որի մէջ գեներալ-ադիւտանտ Վաննօվսկի յայտնում է իր շնորհակալութիւնը իր մերձաւորագոյն օգնականներին, մինիստրութեան անդամներին եւ ուրիշ անձանց։ Վերջում գեներալ-ադիւտանտ Վաննօվսկի յոյս է յայտնում, որ իր կառավարչութեան ժամանակ մշակված հարցերը մի փոքր օգուտ կը բերեն դպրոցներին եւ կը զարգացնեն ուսանողների մէջ խորին սիրոյ զգացմունքը դէպի Ռուսաստանը եւ դէպի նրա Միապետը։

Զինուորական մինիստր Կուրօպատկին եւ ծովային մինիստրութեան կառավարիչը նշանակվում են Նորին Մեծութեան գեներալ-ադիւտանտներ, մնալով իրանց պաշտօններում։

ՊԷԿԻՆ։ Լուրերին հայելով, Իւանչիկայ եւ անգլիական դեսպանը շուտով պատրաստվում են ստորագրել համաձայնութիւն՝ Պէկին-Տեանցզին երկաթուղին չինացիներին վերադարձնելու համար։

ԿԱՐԼՍՐՈՒԷ։ Հանդիսաւոր բանկէտի ժամանակ մեծ դուքսը կայսրի կենացն առաջարկեց եւ բարեմաղթեց երկար ու երջանիկ թագաւորութիւն։ Կայսրը շնորհակալութիւն յայտնեց մեծ դքսին, փառաբանելով նրան, որպէս օրինակ երիտասարդ սերունդի համար, որի ներկայացուցիչը կայսրը համարում է իրան։ Այդպիսի աշխատանքը միայն այն ժամանակ կը լինի մի անմահ դպրոց ժողովրդական դաստիարակութեան համար, եթէ աչքի առաջ կան այնպիսի օրինակներ, ինչպիսին է մեծ դուքսը։ Մի այդքան հեղինակաւոր անձի բերանից լսված գովասանքի մէջ նա, կայսրը, քաղում է արիութիւն ապագայ ձգտումների համար։ Կայսրը աւարտեց իր ճառը «hoch» կանչելով ի պատիւ մեծ դքսի, որի համար, յանուն իւրաքանչիւր գերմանացու, նա կանչում է Աստուծու օրհնութիւնը։

15 ապրիլի

ՊԱՐԻԶ։ Երեկոյեան 6 ժամին ընտրողական ցուցակներն ամեն տեղ աւարտված էին։ Զօրեղ յուզմունք է տիրում։ Ոչինչ դէպքեր տեղի չունեցան։ Գաւառներում հանգստութիւն է տիրում։

ՇԱՄԱԽԻ։ Այսօր, երեկոյեան 7 ժամ 15 րոպէին, զգացվում էր զօրեղ ցնցումն. կէս ժամից յետոյ տեղի ունեցաւ մի աւելի թոյլ ցնցումն։

ԵՐԵՒԱՆ։ Վերջին երկու գիշերները սառը չոր քամիները նշանաւոր վնաս հասցրին վազերին եւ այգիների ուրիշ քնքոյշ կուլտուրաներին։

ՊԱՐԻԶ։ Ընտրողական շարժումը այստեղ ոչ մի ինցիդէնտ չառաջացրեց։ Օպէրայի հրապարակի վրա, բուլվարների վրա եւ լրագիրների խմբագրատների առջեւ բազմամարդ ամբոխները աղմկալի ցոյցեր սարքեցին նացիօնալիստների յաղթութեան առիթով։ Պարիզում ոստիկանական եւ հանրապետական գվարդիայի զօրեղ զօրաբաժինները պահպանում են կարգը։

ԼԻՕՆ։ Կրկին ընտրվեց ծովային մինիստր Լանէսան։

ՊԱՐԻԶ։ Երեկոյեան գաւառներում տեղի ունեցած ընտրութիւններին, Վէրին Գարօնի, Էնի եւ Ժիրօնդի դէպարտամէնտներում ընտրված են՝ Բէմալ, Կավէնեակ, Բօզէն եւ Դեկրէ։ Նահանգում Լանէսան ընտրվեց նացիօնալիստ Հուսսէի դէմ 4,496 ձայնով 3,936-ի դէմ։

Պարիզում տեղի ունեցած ընտրութիւններին ընտրվեց հակամինիստրական պատգամաւոր նացիօնալիստ Բէնուա հանրապետական Բերտէլօի դէմ. մինիստրութեան հակառակորդ պահպանողական Պրաշ ընտրվեց մինիստրութեան կողմնակցի դէմ. նացիօնալիստ Սիվէտօն ընտրվեց 7,391 ձայնով Մէզիւրէրի դէմ, որ ստացաւ 5,625 ձայն. մինիստրական թեկնածու Բրիսսօն ստացաւ 5,378 ձայն հակամինիստրական թեկնածու նացիօնալիստ Տուրնագի դէմ, որ ստացաւ 4,258 ձայն։

ՊԱՐԻԶ։ Ընտրված են նախկին պատգամաւոր-սօցիալիստներ մինիստրութեան կողմնակից Սեմբա եւ անկախ սօցիալիստներ Վալեան եւ Դէյէյան։

Մինիստրութեան կողմնակից հանրապետական Կալէն ընտրվեց 9583 ձայնի մեծամասնութեամբ նախկին հակասեմիտ պատգամաւոր Դրիւմօնի դէմ։

Երեկոյեան 10 ժամին մեծ կենդանութիւն է տիրում բուլվարների վրա, ուր անցուդարձ են անում ցոյց անողների խմբերը։ Երեկոյեան մօտ 11 ժամին մի քանի փոքր կռիւներ տեղի ունեցան։

Ընտրված են գաւառներում՝ Ժիրօնդում—Դիւգիւի, մինիստրի որդին, Լանգէդօկում—նացիօնալիստ Ժակէյ, Լիլլում—արմատական Լիւտ, Նօժանում—Բօտտր, պատգամաւորների ժողովի նախագահ Դէշանէլ, Պադէկալէում—պրօգրէսիստ Րիբօ, Լանդիում—պահպանողական կոմս Կաստէլլա, Էնում—Դիւմէ, Րօնում—Էնար, Մէլին, Սարտում—մինիստր Կայիօ, հանրապետական Դէտուրնէլ, աբբատ Լէմիր-Գէրօ, Լազարօնում—մինիստր Լէյգ, Ուարնում—Ժօրէս, Մէցում—հանրապետական Պուանկարէ, Ստորին Լուարում—նացիօնալիստ Դէտիօն, Արիէժում—մինիստր Դէլկասէ, Կոտ-դիւ-Նօրում Լօտրադէկ եւ Բուրժուա արմատականները։ Բացի դրանից ընտրված է գաւառում,—դէպարտամենտը չէ յիշված,—հանրապետական-սօցիալիստ Պէլէտան։ Ընտրութիւնների ստատիստիկան հետեւեալն է՝ պահպանողականներ—30, նացիօնալիստներ—31, հակամինիստրական-հանրապետականներ—50, արմատականներ 36, արմատական-սօցիալիստներ—27, սօցիալիստ—1։ Կրկնաքուէարկութիւններ 110, ընդամենը 333։

ՊԱՐԻԶ։ Երէկ երեկոյ տեղի ունեցան միայն մի քանի ցոյցեր, սակայն մի քանի կռիւներ եղան եւ տեղի ունեցան բազմաթիւ ձերբակալութիւններ. սակայն բռնվածներին բոլորին արձակեցին։

ՊԱՐԻԶ։ Լրագիրները յայտարարում են իւրաքանչիւրը իրանց կուսակցութիւնների յաղթութիւնը երէկվայ ընտրութիւնների ժամանակ. նացիօնալիստները առանձնապէս ուրախ են Մէզիւրէրի անաջողութեան եւ կրկնաքուէարկութեան համար Բրիսսօնի, Միլէրանի եւ Վիվիանիի միջեւ. կառավարութեան կողմնակիցները ուրախանում են այն բանի համար, որ բոլոր յետադիմական միացեալ խմբերի մեծ ջանքերը ոչինչ հետեւանքներ չունեցան, որովհետեւ եթէ քաղաքական դրութիւնը փոխվել է, այնուամենայնիւ ի վնաս նրանց, իսկ նրանց պարագլուխներ Պիու, Էմբէր եւ Կասսանիակ նորից չընտրվեցին։ Սօցիալիստական եւ արմատական լրագիրները լիակատար գոհունակութիւն են յայտնում այն բանի առիթով, որ ընտրութիւնների օրը կարգ եւ կանոնով անցաւ, այդ օրը ամենամեծ պատիւ է բերում ընդհանուր ձայնատուութեան։

ՊԱՐԻԶ։ Մինիստր Դէլկասէ ընտրվեց Արիէժ դէպարտամէնտի Ֆուա շրջանում։

ՊԱՐԻԶ։ Ներքին գործերի մինիստրութեան ստատիստիկայով, առաւօտեան $6^1/_2$ ժամից յայտարարված են 366 հետեւանքներ. ընտրված են մինիստրութեան 242 կողմնակիցներ, 151 դիմադրականներ, 173 կրկնաքուէարկութիւններ են լինելու։

ՊԱՐԻԶ։ Լրագիրները գոհունակութիւնն են յայտնում, որ ընտրութիւնները կարգով անցան։ «Echo de Paris», «Gaulois», «Autorité», «Petit Journal», «Soleil», «Intransigeant» եւ «Voie National» կարծում են, որ մինիստրութիւնը պարտութիւն է կրել։ Մեծամասնութիւնը պատգամաւորների ժողովում լուրջ փոփոխութիւններ կրեց։ «Siécle», «Rappel», «Radical», «Lanterne», եւ «Petit épublique» մատնացոյց են անում Պարիզում եւ գաւառներում տեղի ունեցած հակասական ընտրութիւնների վրա. Պարիզում յաղթութիւն տարաւ ցէզարիզմը, իսկ գաւառը մնում է հանրապետական. նացիօնալիզմը գաւառում ջնջված է։ Վերջնական հետեւանքն այն է, որ հանրապետականները ձեռք բերեցին 50 տեղեր։

ՊԱՐԻԶ։ Հաստատվում է, որ Կասսանիակ չէ ընտրված Իւրի դէպարտամէնտում. Սէնայի եւ Մառնի դէպարտամէնտում Լաբօրի կրկնաքուէարկութեան է ենթարկվում։

16 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մեծ Իշխան Դմիտրի Կօնստանտինօվիչ ապրիլի 14-ին Վարշավայի երկաթուղու գնացքով ճանապարհ ընկաւ Պօլտավայի նահանգը։

Բանկօկ քաղաքը Սիամում, եւ Մանիլլա քաղաքը իր գաւառով, խօլերայի կողմից անբարեյաջող են յայտարարված ներկայ տարվայ ապրիլի 14-ից։

ՀՌՕՄ։ Պատգամաւորների ժողովում Զանարդէլլի հաղորդեց, որ թագաւորն ընդունեց զինուորական մինիստրի հրաժարականի խնդիրքը։

ՊԻՏՍԲՈՒՐԳ։ Պետական քարտուղար Շօու բանկէտում ասեց. «Միացեալ Նահանգները կամենում են հսկողութիւն ունենալ ոչ միայն իրանց փողոցի վրա, այլ եւ արեւելեան ամբողջ կիսագնդի վրա, հաշուելով դրա մէջ եւ Խաղաղ ովկիանոսը։ Ամէրիկայի հարստութիւնը, եռանդը, Հավային, Ֆիլիպեան կղզիներին, Պանամեան պարանոցով անցնող ջրանցքին եւ աշխարհիս ամենամեծ առեւտրական նաւատորմին տիրելը գերիշխանութիւն կը տան Խաղաղ ովկիանոսում, ուր այժմ տիրապետում է բրիտանական դրօշակը, ամէրիկական դրօշակին։

ՊԱՐԻԶ։ Մինիստրութեան հաշւով, ընտրված են ընդամենը 412 պատգամաւորներ. 246-ը մինիստրութեան կողմնակիցներ եւ 166-ը հակառակորդներ։

ՊԱՐԻԶ։ «Հավասի գործակալութեան» հաշւով, ընտրված են 47 պահպանողականներ, 42 նացիօնալիստներ, 81 դիմադրական հանրապետականներ, կառավարութեան կողմնակից 81 հանրապետականներ, արմատականներ—88, արմատական սօցիալիստներ—49, սօցիալիստներ—24. կրկնաքուէարկութիւններ—177։ Մինիստրութեան հաշւով ընտրված են մինիստրութեան կողմնակիցներ 246 եւ հակառակորդներ—166։

ՊԱՐԻԶ։ Ընտրվածների թւում գտնվում են նախկին մինիստր Էտիէն, խոշոր արդիւնագործ Տօմսօն եւ պահպանողական Բօղրի դ'Ասսօն։

16 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ապրիլի 14-ին Թագաւոր Կայսրին եւ Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնային շնորհաւորութիւններ մատուցին Սեփական թիկնապահ զօրքի եւ գվարդիական բատալիօնի օֆիցէրները, պալատական հոգեւորականութիւնը եւ քաղաքապետը. ապրիլի 15-ին—Նորին Մեծութեան ուլանների գնդի օֆիցէրները եւ գվարդիական զօրամասերի զինուորները։

Ապրիլի 14-ին Թագուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնային շնորհաւորութիւններ մատուցին Նորին Մեծութեան կավալէրգարդեան եւ կիրասիրների գնդերի հրամանատարը եւ օֆիցէրները՝ գլուխ ունենալով Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալէքսանդրօվիչին։

Ապրիլի 16-ին Թագաւոր Կայսրին եւ Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնային շնորհաւորութիւններ մատուցին Պետերբուրգի պօպօվչչինա աղանդին պատկանող աղանդաւորների եւ Օխտէնսկի հասարակութեան լիազօրները, Պետերբուրգի նահանգի վօլօստների աւագները եւ Մօսկվայի աղանդաւորների լիազօրները։

ՍՈՒԽՈՒՄ։ Այսօր տեղի ունեցաւ հիւանդա-

նոցի բացումը, որ կառուցված է նուիրատուութեամբ։ Հիւանդանոցը ունենալու է 60 մահճակալներ եւ չքեղ սարք ու կարգ։

ԼՈՆԴՈՆ։ «Daily Telegraph» լրագրին հաղորդում են Պրէտորիայից, որ ուտրէխտեան եւ վրէյդէտեան բօէրական զօրաբաժինները խորհրդակցութեան գումարվեցին Լուի Բոտայի եւ ուրիշ հրամանատարների ներկայութեամբ. խորհրդակցութիւնների ժամանակ նկատվեց մեծ ձգտումն ի նպաստ խաղաղութեան։ Այդ խորհրդակցութիւնները հանգիստ էին թողնում անգլիական զօրքերը։ Այդ շրջաններում հաստատված զինադադարը լրանում է վաղը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահի գ ·ալու առիթով Կայսերական յախճապակեայ գործարանում պատրաստվում է մի չքեղ վազա։—Բացվեց կանանց գեղարուեստական շրջանի ցուցահանդէսը. աչքի ընկնող տեղ գրաւում են Նորին Բարձրութիւն Դանիական պրինցուհի Մարիայի ջրանկարները։

17 ապրիլի

ՇԱՄԱԽԻ։ Բագուի նահանգապետ գեներալ-մայոր Օդինցէվ մտադրութիւն ունի, սովորաբար ամառը Ղուբա գնալու փոխարէն, Շամախի գնալ՝ տեղնուտեղը չուտով լուծելու քաղաքի կարգաւորութեան վերաբերեալ հարցերը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Երկրագործութեան եւ պետական կալուածների մինիստրը ճանապարհ ընկաւ Պետերբուրգից։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Նոցա Կայսերական Մեծութիւնները Թագաւոր Կայսրը եւ Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնա Օգոստափառ Երեխաներով Պետերբուրգից փոխադրվեցին Ցարսկոե-Սելօ բնակվելու համար։

ՊԱՐԻԶ։ 11,216,757 ցուցակագրված ընտրողներից մասնակցում էին ընտրութիւններին 8,863,727. Նրանցից 5,198,198 ձայներ տուեցին մինիստրական հանրապետականների համար, իսկ 3,352,895 մինիստրութեան հակառակորդների համար։ 312,639 ձայները ցրվեցին։

ԼՕՆԴՕՆ։ «Times» լրագրին հաղորդում են Պէկինից, որ անգլիական դեսպան Սատօուօ, Իւանչիկայ եւ Գիւդժէն ստորագրեցին համաձայնութիւն, որով որոշված են Պէկին—Տեանցզին-Շանգհայգուան երկաթուղին Չինաստանին վերադարձնելու պայմանները։

ՊԱՐԻԶ։ Անկախ սօցիալիստ Լուտիէ դիմեց ընտրողներին՝ հրաւիրելով ձայն տալ մինիստր Միլիէրանին։ Միլիէրանի ընտրութիւնը հաւանական է համարվում։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Գլէբ Ուսպէնսկու ժառանգները պատրաստում են նրա գրուածքների հրատարակութիւնը։—Այսօր տեղի ունեցաւ սլաւօնական բարեգործական ընկերութեան հանդիսաւոր ժողովը, որ նուիրված էր ռուս-թիւրքական պատերազմի յայտարարութեան քսանհինգամեակին։

18 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ապրիլի 17-ին Պետրօպավլօվսկի տաճարում, Ազատարար-Թագաւորի գամբարանի մօտ, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարվեց ի Տէր հանգուցեալ Ալէքսանդր II, Ալէքսանդր III Կայսրների, Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլաեվիչի, Իշխան Սերգէյ Մաքսիմիլիանօվիչ Ռօմանօվսկու, Դուքս Լէյխտէնբէրգսկու եւ պատերազմի դաշտում իրանց եղբայրների համար կեանք զոհողների համար։

Հինգշաբթի, ապրիլի 25-ին, առաւօտեան 11 ժամին, Պետերբուրգում Մարսօվօ դաշտի վրա տեղի է ունենալու Բարձրագոյն զօրախաղ։

ՕԴԷՍԱ։ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը թոյլատրեց ժողովրդական բժշկականութեան դասատուութիւնը երկդասեան ժողովրդական դպրոցներում։

ԲԵՐԼԻՆ։ «Kölnische Zeitung» լրագրին Կատարրօից հաղորդում են, որ զինուորական ծառայութիւն կրելու պարտաւոր բոլոր չէրնօգորցիները հրաման ընդունեցին վերադառնալ հայրենիք։ Սկսվեց զօրքերի կենտրօնացումը դէպի Ալբանիայի սահմանը։ Գուսինիէ եւ Պլավ շրջաններում, որոնց Չէրնօգորիան իրաւացի կերպով պահանջում է Բերլինի դաշնագրի համեմատ, գաղտնի բաժանված է զէնք։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Սուլթանը բօլգարական էկզարխին շնորհեց առաջին աստիճանի Օսմանիէ շքանշանը ադամանդներով։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շաբաթ, ապրիլի 20-ին
ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
կը լինի
ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՏՕՅՄԱՆԻ (ԱՌՖԱ)
ՀԱՄԵՐԳԸ

մասնակցութեամբ օր.օր. Բաբայեանի, Խատիսեանի, Այգէնչտադտի, տիկ. Յ. Ց.-ի եւ պ.պ. Դօբրօխոտօվի, Կապանակօվի եւ պ. Ց.

Սկիզբն է $8^1/_2$ ժամին երէկոյեան։

Տոմսակները 4 ր. 10 կօպէկից մինչեւ 55 կ. կարելի է ստանալ Սուզանաճեանի խանութում (Երեւանեան հրապարակ), իսկ համերգի օրը, ժամը 6-ից սկսած, ժողովարանի մուտքում։ 1—2

Թիֆլիսի հայոց կոնսիստորիայում ներկայ ամսի 24-ին, որոշված է կատարել վերջնական աճուրդ Ախալցխայի ս. Փրկիչ եկեղեցու գիւղերը վարձու տալու։ Աճրդին մասնակցել ցանկացողները պարտաւոր են ներկայացնել գրաւական ոչ պակաս քան 5000 րուբլի, իսկ իրանց վրա մնալու դէպքում լրացնել տարեկան վարձի մի երրորդ մասը։ Պայմանները կարող են տեսնել կոնսիստորիայի դիւանատանը ամեն օր ժամը 10-ից մինչեւ 2-ը, բացի կիրակի եւ տօն օրերից. փակ ծրարները չեն ընդունվում աճուրդը սկսվելուց յետոյ։

Անդամ կոնսիստորիայի՝ Գրիգոր աւագ քահ. Տէր-Բարսեղեանց

Լոյս տեսաւ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՑԵՐԷՆ ԱՑԲՈՒԲԵՆ ԿՈՒԲԻԿՆԵՐԻ ՎՐԱ

Իւրաքանչիւր արկղի գինն է 1 ր.

Դիմել՝ «Կենտրօնական» եւ «Գուտտենբէրգ» գրավաճառանոցներին։ Մեծ քանակութեամբ առնողները կարող են դիմել նաեւ հրատարակչուհուն՝ իշխ. Մարիամ Թումանեանին։

Թիֆլիս, Բարեատինսկայա փողոց, № 8։ 1—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ ներկայ ապրիլի 19-ին իր Ատեանում ցերեկվայ 12 ժամին աճուրդ է նշանակված՝ քաղաքի փողոցները լուսաւորելու համար 20,000 պուդ կէրօսինի մատակարարումը կապալով տալու։ Պայմանները կարելի է տեսնել Վարչութեան 4-դ բաժանմունքում լի օրերը, ցերեկվայ 9-ից մինչեւ 1 ժամը։ 2—2

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ
ՄԻՆԱՍ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
(ՄՕՍԿՎԱՑԻՑ)

նախկին տարիների նման, ընդունում է հիւանդներին՝ Կովկասի հանքային ջրերում—Պետիգօրսկում, մայիսի 1-ից։

(չ. կ.) 2—10

Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ
Կ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ

փոխադրվել է Երեւանեան հրապարակ, տուն Գուրգենօվի (Սօլօլակսկայա փողոցի անկիւն)։ Ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 8—2, երեկոյեան 5—8 ժամին. 4—25

ԳՆՈՒՄ ԵՄ

պօստային մարկաներ (բանեցրած) Պարսկաստանի եւ Ճանկաստանի։ Դիմել՝ Баку, Мирза-Авакову, Михайловская, 8. կամ Bacou, Mirza-Awakoff, rue Mikaïlowski, 8։ 7—10

Զգուշացէ՛ք կեղծումներից

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ
ԲՕՐՆՕ-ՏԻՄՕԼԵԱՆ ՍԱՊՈՆ
Գ. Ֆ. Ի Ի Ր Գ Է Ն Ս

Ոչնչացնում է պեպէնները, սեւութիւնը, դեղին բծերը, պալիկները եւ պտուկները եւ ներգործում է աւելորդ քրտնելու դէմ։ Խորհուրդ է տրվում ձեռք բերել, որպէս տուալէտային անուշահոտ սապոն, բարձր արժանաւորութեան։

ՈՍԿԻ ՄԵԴԱԼ 1893 թւի համար։

Կտորի գինը 50 կ., $^1/_2$ կտորի 30 կ.։

Ծախվում է բոլոր ամենալաւ դեղագործական մագազիններում եւ դեղատներում։

Գլխաւոր պահեստը ամբողջ Ռուսաստանի համար Գ. Ֆ. Իւրգէնսի մօտ Մոսկվայում։ Դէպօ, Թիֆլիսում, Ազմուրօվի մօտ, դեղագործական ապրանքների առեւտրի կովկասեան ընկերութեան մէջ, Ծուբինօվի եւ Գրինեակի, պ.պ. Գօգօճների եւ Արիստակօվի մօտ։ (1, 15) 10—24

Թիֆլիսի Անւտրական Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան Վարչութիւնը

սրանով հրաւիրում է պ.պ. փայատէրերին տարեկան ընդհանուր ժողովի, որ տեղի է ունենալու կիրակի, ապրիլի 28-ին, երեկոյեան 8 ժամին, Վարչութեան շինութեան մէջ, Երեւանեան հրապարակ, տ. Խարազօվայի։

Զբաղման առարկաներն են՝

1) Հաշւի եւ բալանսի քննութիւնը եւ հաստատութիւնը անցեալ 1901 թւի։
2) Ծախսերի նախահաշիւը եւ գործողութիւնների պլանը ներկայ տարվայ։
8) Վերստուգող յանձնաժողովի անդամների ընտրութիւնը։
4) Ներկայ ընկերութիւնից վերակազմվող Թիֆլիսի Անւտրական Նաւթարդիւնաբերական Ակցիօներական ընկերութեան կանօնադրութեան նախագիծը։

Մի եւ նոյն ժամանակ Վարչութիւնը յիշեցնում է. 1) որ հաւատարմաթղթերը պէտք է ներկայացվին Վարչութեանը ոչ ուշ, քան երեք օր առաջ ժողովից, համաձայն Ընկերութեան դաշնագրի 24-րդ կէտի, 2) որ սկզբնական անդորրագրերի մէկ սեփականատէրից միւսին տալը պէտք է կատարվի ամեն բանով համաձայն Ընկերութեան դաշնագրի 8-դ կէտի։

(18, 20, 25) 1—3

Բագուի Հայոց Մարդասիրական Ընկերութեան Վարչութիւնը

յայտարարում է, որ ապրիլի 21-ին, ցերեկվայ ժամի 12-ին, դրամարանի դահլիճում, նշանակված է ընկերութեան տարեկան

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ը։ 1—1

Թիֆլիսի Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան Վարչութիւնը

Սրանով պատիւ ունի հրաւիրելու պ.պ. բաժնետէրերին ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ, որը կայանալու է ներկայ 1902 թւի ապրիլի 28-ին, կիրակի օրը, առաւօտեան ժամը 10-ին, քաղաքային խորհրդի դահլիճում։

Պ ա ր ա պ մ ո ւ ն ք ի ա ռ ա ր կ ա ն ե ր ն ե ն՝

1) Վարչութեան զեկուցումը անցեալ 1901 թւի ընկերութեան գործունէութեան մասին։
2) Վերստուգող յանձնաժողովի զեկուցումը։
3) Անցեալ 1901 թւի հաշւի ու հաշւեկշռի քննութիւնն ու վաւերացումը. ելեւմտից նախահաշիւ. նոյնպէս ընկերութեան գործունէութեան ծրագրի քննութիւնը 1902 թւի համար։
4) Վարչութեան հրահանգի վաւերացումը (§ 28).
5) Ընկերութիւնը ակցիօներական դարձնելու հարցը եւ վերջինիս կանօնադրութեան հաստատութիւնը (§ 27),
6) Վարչութեան զեկուցումը վճարները իր ժամանակին չը վճարած բաժնետոմսերի մասին.
7) Վարչութեան զեկուցումը նոր հողեր (պետական կամ մասնաւոր) կապալով վերցնելու մասին, թէ նաւթի արդիւնաբերութեան եւ թէ արտաքին չերտի շահագործութեան նպատակով, նոյնպէս եւ իր ունեցած հողերը ամբողջովին կամ մասամբ կապալով տալու կամ վաճառելու մասին.
8) Վարչութեան մի անդամի (§ 9), վերստուգող յանձնաժողովի երեք անդամների եւ երեք փոխանդամների ընտրութիւնը (§ 21).

Անցեալ 1901 թւի տպագրված հաշիւը պ.պ. բաժնետէրերը կարող են ստանալ ընկերութեան գրասենեակում ապրիլի 23-ից։ (19, 24) 1—3

„ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԷՐԷԻՉԵՎ ԵՒ ԿԱՄԷՆՄԱԽԷՐ“

որ իր տպարանական աշխատանքների համար Բաթումում արժանացել 1901 թւականի Կովկասեան յօբելեանական ցուցահանդէսի մեդալին, եւ «Тифлиескій Листокъ» լրագրի գովասանական կարծիքին (№ 277 1901 թւականի) յայտնում է, որ բացել է Թիֆլիսում, Միխայլօվսկայա եւ Նէմեցկայա փողոցների անկիւնում. Սլիվիցկու տանը

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՂԱՐԱՆ

որոնք կազմակերպված լինելով տեխնիկայի վերջին պահանջների համեմատ, հնարաւորութիւն կունենան կատարել ամեն տեսակ տպարանական եւ տողային աշխատանքներ՝ բոլոր եւրօպական եւ տեղական լեզուներով

Գ Ե Ղ Ե Ց Ի Կ, Շ Ո Ւ Տ Ե Ւ Է Ժ Ա Ն

Տպարանի գրասենեակը բաց է մարտի 23-ից ամենայն օր։ Որպէս զի պատուէր տուողները ազատվին իզուր ժամանակ կորցնելուց՝ տպարան այցելելու համար, «Վէրէիչեվ եւ Կամէնմախէր» ընկերութիւնը ունի մի խումբ ծառայողներ, որոնք կարող են գալ պատուէր տուողների տները՝ պատուէրներ ընդունելու համար։ 9—10

Ս Տ Ա Ց Ե Լ Ե Ն Ք
ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԱՐՆԱՆԱՑԻՆ ԵՒ ԱՄԱՌԱՑԻՆ ՍԵԶՕՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
տղամարդկանց, կանանց եւ երեխաների
ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Ընդունում ենք՝ մեր կտորներից, ամենայն տեսակ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ (ЗАКАЗЫ), որոնք ըստացված են արտասահմանեան և ռուսական ամենայայտնի գործարաններից։

Մագազինին կից բացել ենք նոր բաժանմունք, բացառապէս կանանց վերնազգեստների համար, կարված ամենավերջին տարազով։

ԳՆԵՐԸ ԱՄԵՆԷՒԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

Դիմել՝ եղբ. ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆՆԵՐԻՆ

Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, տուն Քաշվէթեան ս. Գէորգ եկեղեցու, առաջին գիմնազիայի հանդէպ։ 20—20